

2019-09-13

Vårt diarienummer
KS 2019/0870 160

Handläggare, titel, telefon
Fredrik Nestor, samordnare civilt försvar
011-15 51 67

Regeringskansliet - Försvarsdepartementet
103 33 Stockholm

Yttrande över slutbetänkande - Förbättrat skydd för totalförsvaret (SOU 2019:34)

Ert dnr: Fö2019/00661/RS

Bakgrund

Norrköpings kommun har av Försvarsdepartementet givits möjlighet att lämna synpunkter på slutbetänkandet av kommittén för förbättrat skydd för totalförsvarsverksamhet (2019:34).

Sammanfattning

Kommunen anser att ekonomiskt stöd samt stöd med kompetens för vidmakthållande av skyddade anläggningar inrättade för behov inom civilt försvar är nödvändigt då anläggningarna till stor del är ett statligt intresse. Kommunen anser vidare att det är en brist att inte fler verksamheter än hamnar och flygplatser omfattas av den föreslagna lagen. Viktiga verksamheter för totalförsvaret, som verksamhetsutövaren bedömt som ej säkerhetskänslig och som därmed inte omfattas av säkerhetsskyddslagstiftningen, saknar ett kontrollsystem och krav om samråd vid överlåtelser och upplåtelse.

Norrköpings kommuns synpunkter

Angående 1.1. Förslag om lag om överlåtelser och upplåtelse av egendom av väsentligt intresse för totalförsvaret.

1 kap 3 § definitioner

”skyddad anläggning som inrättats för behov inom civilt försvar”

Synpunkt

Formuleringen bör bytas ut mot ”skyddad anläggning som inrättats för behov inom *befolkningsskyddet*”

Motivering

Då de skyddade anläggningar som avses skyddas med denna lag begränsas till anläggningar som inrättats för befolkningens behov av skydd och vård under höjd beredskap bör begreppet befolkningsskydd användas istället för civilt försvar.

Civilt försvar är en mycket bred verksamhet och innefattar många fler delar än befolkningsskydd. Begreppet *befolkningsskydd* är det begrepp som har ersatt begreppet civilförsvar, och som används i annan lagstiftning, exempelvis i lag (2003:778) om skydd mot olyckor, förordning (1995:238) om totalförsvarsplikt, totalförsvarets folkrättsförordning (1990:12). *Befolkningsskydd* omfattar även skyddsrum.

Angående 11.4. Skyddade anläggningar som inrättats för behov inom civilt försvar

Synpunkt

Vidmakthållande av civilförsvarsanläggningarna kräver finansiering och kompetensstöd från staten.

Motivering

Civilförsvarets ledningscentraler var tidigare avsedda som grupperingsplats för civilförsvarsdistriktets (oftast kommunens geografiska område) stab samt i flera fall även för kommunens ledande organ. Det var med andra ord i kommunens eget intresse att anläggningarna förvaltades korrekt.

I och med civilförsvarsorganisationens avvecklande i mitten av 90-talet överfördes anläggningarna till kommunerna, då många av dessa avvecklades, såldes eller kom att förfalla.

De anläggningar som nu finns kvar i kommunal ägo, och som ej har förfallit till sådan grad att upprustning av anläggningen blir omöjlig eller allt för kostsam, utgör nu väsentliga tillgångar för totalförsvaret, precis som kommittén framhåller.

När anläggningarna kom till var hotbilden och krigsscenario ett annat än idag. Anläggningarna bör nu därför kunna nyttjas, helt eller delvis, för annan verksamhet eller av andra aktörer än enbart kommunernas verksamhet. Detta gäller framförallt de befolkningsskyddsrum som byggdes på 50-talet, samt de större ledningscentralerna där fler aktörer/funktioner var samgrupperade.

Kommunens uppfattning är att det till största del bör ligga i statens intresse att de skyddade anläggningarna bevaras och att dessa används på ett för totalförsvarets bästa sätt. Staten behöver därmed stödja kommunerna, främst ekonomiskt för att täcka drift- och underhållskostnader.

Dessutom saknar många kommuner kompetens att förvalta skyddade anläggningar, som i flera aspekter skiljer sig åt från de vanliga ovanjordbyggnader som kommunen i övrigt förvaltar.

Brister i drift och underhåll har i många fall resulterat i totalförstörda skyddade anläggningar där ett återtagande innebär ett allt för omfattande och kostsamt arbete.

Staten bör på grund av detta stödja kommunerna med kompetens gällande förvaltningen av dessa objekt.

Att uppföra nya likande anläggningar är betydligt mer kostsamt än att ta vara på de anläggningar som finns kvar från det kalla kriget.

*Gällande 11.1. Det behövs ett statligt kontrollsystem***Synpunkt**

De verksamheter som den nya föreslagna lagen inte omfattar, och som heller inte bedöms vara säkerhetskänslig, saknar ett kontrollsystem vid överlåtelse eller upplåtelse vilket innebär en risk för Sveriges samlade totalförsvar. Verksamheter inom fler samhällssektorer bör omfattas av den nya lagstiftningen.

Motivering

Verksamheter och infrastruktur av väsentligt intresse för totalförsvaret finns inom flera samhällssektorer. Kommittén har föreslagit att endast vissa typer av verksamheter och infrastruktur omfattas av den nya lagstiftningen och kontrollsystemet, bland annat på grund av svårigheter att identifiera verksamhet i övriga samhällssektorer.

I många fall omfattas redan totalförsvarsviktiga verksamheter av ett liknande kontrollsystem, i och med att de bedöms som säkerhetskänsliga och då omfattas av de föreslagna kompletteringarna av säkerhetsskyddslagstiftningen (SOU 2018:82) gällande krav om samråd med tillsynsmyndigheten vid vissa förfaranden.

Vi anser dock att det finns en brist i säkerhetsskyddslagstiftningen, där det är verksamhetsutövaren själv som bedömer om verksamheten är säkerhetskänslig eller ej, och om den då omfattas av kravet om samråd. Kommunerna är i behov av mer stöd och vägledning gällande bedömning av vilka verksamheter som har en påverkan på Sveriges säkerhet eller ej. Långt ifrån alla kommuner har den kompetens eller helhetsbild av totalförsvaret som krävs för att göra en så korrekt bedömning med hänsyn till Sveriges samlade totalförsvarsförmåga. Av denna anledning bör, utifrån ett totalförsvarsperspektiv, den nya lagen, om överlåtelser och upplåtelser av egendom av väsentligt intresse för totalförsvaret, innefatta fler verksamheter och fler typer av infrastruktur än specifikt hamnar och flygplatser.

NORRKÖPINGS KOMMUN

Kommunstyrelsen

Lars Stjernkvist
Ordförande

